

Metoda pălăriilor gânditoare

Metoda pălăriilor gânditoare a fost creată de psihologul Edward De Bono, considerat un lider în domeniul gândirii constructive și creative. Metoda pălăriilor gânditoare reprezintă o modalitate de a exersa gândirea prin preluarea anumitor perspective, cu scopul de a explora un subiect sau rezolva o problemă. Este folosită peste tot în lume în diferite medii, de la educația copiilor preșcolari până la marile corporații internaționale.

Metoda se aplică în cadrul unui grup și presupune „purtarea” pe rând a șase pălării de culori diferite, fiecare pălărie fiind asociată cu un anumit tip de gândire. Astfel:

- Pălăria **albă** – exprimă o gândire obiectivă, neutră, bazată pe informații, pe fapte;
- Pălăria **roșie** – oferă o perspectivă emoțională asupra evenimentelor, bazată fiind pe emoții, sentimente, intuiție;
- Pălăria **galbenă** – oferă o perspectivă pozitivă, constructivă asupra situației și evidențiază avantajele, oportunitățile;
- Pălăria **neagră** – exprimă gândirea negativă, sesizează punctele slabe, riscurile unei idei, înseamnă prudență;
- Pălăria **verde** – exprimă gândirea creativă, bazată pe generarea de idei noi, identificarea de alternative, flexibilitate;
- Pălăria **albastră** – exprimă gândirea despre gândire, bazată pe monitorizare, realizează privirea de ansamblu, extrage concluziile (Figura 1).

Figura 1. Semnificația pălăriilor gânditoare

Metoda presupune parcurgerea următoarelor etape: moderatorul prezintă problema de discutat sau situația de rezolvat; participanții adoptă pe rând o singură perspectivă în rezolvare prin purtarea unei singure pălării; dacă se dorește schimbarea perspectivei, se va schimba și pălăria. Trecerea de la o pălărie la alta este invocată prin formule verbele de genul: „*Haideți să ne punem câteva minute pălăriile roșii*” sau „*E suficient cu pălăriile galbene. Haideți să ni le punem pe cele negre*” (De Bono, 2006). Nu există o singură ordine de urmat. Totuși, autorul recomandă ca pălăria albastră să fie utilizată întotdeauna, atât la începutul, cât și la sfârșitul sesiunii. La început, ea ne poate ajuta să precizăm: De ce suntem aici?; La ce ne gândim?; Ce vrem să realizăm?; Unde vrem să ajungem? La final, ea indică ce am realizat, rezultatul, concluzia, pașii următori.

Metoda permite exersarea gândirii în paralel, care presupune că în orice moment toată lumea privește în aceeași direcție. Pălăriile indică direcția în care participanții gândesc. Deci fiecare dintre cei prezenți „poartă” la un moment dat pălăria albă, apoi la un alt moment pălăria roșie etc. Culorile pălăriilor sunt importante pentru că ajută la vizualizare. Astfel, oamenii își pot imagina pălăriile ca pe niște pălării adevărate și privesc situația dintr-o anumită perspectivă.

Gândirea sub diversele pălării poate fi stimulată cu ajutorul unor întrebări ale moderatorului (Oprea, 2007). Iată câteva exemple (care pot fi adaptate în funcție de tema abordată):

- Pentru gândirea sub **pălăria albă**:
 - Ce informații avem?
 - Precizați datele problemei. Extrageți dovezi, informații, evenimente.
 - Ce informație lipsește?
 - Ce întrebări trebuie să punem?
 - Cum putem obține informațiile de care avem nevoie?
- Pentru gândirea sub **pălăria roșie**:
 - Ce idee vă place mai mult? Ce idee vă displace?
 - Cu care dintre personaje vă identificați?
 - Ce simțiți în legătură cu această problemă?
- Pentru gândirea sub **pălăria neagră**:
 - Care sunt punctele slabe ale acestei idei?
 - Ce riscuri întrevedeți în această situație?
 - Precizați dezavantajele utilizării acestui mod de rezolvare.
 - De ce nu ar trebui să acceptăm această idee?
- Pentru gândirea sub **pălăria galbenă**:
 - Care sunt beneficiile? Care sunt punctele pozitive?
 - Identificați punctele forte ale acestei idei.
 - Ce posibilități de concretizare a acestei idei vedeți?
 - La ce rezultate credeți că va duce această situație?
- Pentru gândirea sub **pălăria verde**:
 - Cum se poate schimba această situație?
 - Identificați cât mai multe alternative de rezolvare.
 - Cum vom trece peste dificultăți?
 - Cum am mai putea să ne ocupăm de acest concept?
- Pentru gândirea sub **pălăria albastră**:
 - Putem să rezumăm punctele de vedere expuse?
 - Care sunt ideile principale?
 - Ce întrebări s-ar putea formula? Care poate fi concluzia?

Metoda pălăriilor gânditoare prezintă numeroase beneficii: organizează gândirea; facilitează luarea deciziilor; permite exprimarea opiniei de către toți participanții; concentrează abilitățile mentale asupra unei probleme; economisește timp, scurtând ședințele; îndepărtează orgoliul; fiecare lucru se realizează pe rând (De Bono, 2006).

Bibliografie:

De Bono, Ed. (2006). *Șase pălării gânditoare*. București: Editura Curtea Veche.

Oprea, C.L. (2007). *Strategii didactice interactive*. București: Editura Didactică și Pedagogică.